

APROVAT EL PLA HIDROLÒGIC DE LA DEMARCACIÓ HIDROGRÀFICA DE L'EBRE

El passat 1 de març es publicava al "*Boletín Oficial del Estado*" el Reial Decret 129/2014 pel qual s'aprova el Pla Hidrològic de la part espanyola de la Demarcació Hidrogràfica de l'Ebre. Tant per la seva repercussió mediàtica com per la seva implicació respecte de l'aprofitament d'un recurs com és l'aigua, fonamental en les activitats agràries, hem cregut adient fer un petit repàs a aquest Pla Hidrològic que ha entrar en vigor. L'aigua cada cop és més motiu de tensions econòmiques, polítiques i socials. Però això no ha de fer que no pugui ser objecte d'anàlisis qualsevol norma o planificació que se'n faci.

Igualment, com sempre intentem fer, des de l'INSTITUT AGRÍCOLA farem una visió objectiva del que significa aquest Pla, defugint de qualsevol interpretació dirigida a crear polèmica. Repetim que l'aigua és un bé preuat per a les explotacions agràries del nostre país. I això sempre ho defensarem.

Evidentment ha estat un dels Plans Hidrològics més complexos i ha tingut una tramitació més difícil. Només cal dir que afecta a les nou Comunitats Autònomes per on passa el riu Ebre, i, indirectament, també calia consensuar-ho amb França i Andorra. Apart es contemplen inversions a l'entorn dels 2.500 milions d'euros, com ara compliment dels objectius ambientals, construcció de noves infraestructures de regulació i millora de regadius.

Àmbit territorial i objectius

D'acord amb la distribució adoptada aquest Pla Hidrològic abasta tota la conca del riu Ebre situada a territori nacional, la conca del riu Garona i les demés conques que aboquen a l'oceà Atlàntic a través de la frontera amb França, excepte els rius Nive i Nivelles, i la conca endorreica de la llacuna de Gallocanta (Aragó). És a dir, les conques gestionades per la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre, no les gestionades per l'Agència Catalana de l'Aigua.

El text refós de la Llei d'Aigües de 2001 estableix que la planificació hidrològica té, entre els seus objectius, la satisfacció de les demandes d'aigua, l'equilibri i harmonització del desenvolupament regional i sectorial, incrementant les disponibilitats del recurs, protegint la seva qualitat, economitzant el seu ús i racionalitzant els seus usos en harmonia amb el medi ambient.

Ordre de preferència i compatibilitat d'usos

S'estableix l'ordre de preferència següent:

1. Abastament de població.
2. Usos agropecuaris.
 - > Ramaderia.
 - > Regadius.
3. Usos industrials.
4. Usos recreatius, navegació i transport aquàtic.
5. Aquicultura.
6. Altres usos.

L'aquicultura passa a estar per sota dels usos industrials i recreatius. Aquest ordre de preferència no inclou el règim de cabals ecològics ni els resguards en els embassaments per a la laminació d'avingudes. Dins de l'ús de regs seran preferents els regadius preexistents que estiguin infradotats, l'eficiència dels quals sigui igual o superior a la que s'estableix en aquest Pla, així com aquells que implementin bones pràctiques agrícoles per a la prevenció de la contaminació difusa.

Dotacions i necessitats màximes hídriques de reg

Es determinen, per comarques, les necessitats hídriques dels cultius i del bestiar. Aquestes són les que es tindran present per a qualsevol actuació vinculada a un aprofitament d'aigües, especialment per a demanar una autorització o concessió. Pel cas que es sol·liciti una quantitat superior, caldrà demostrar-ho tècnicament.

Assignació i reserva de recursos

Es disposen un seguit de reserves per a les finalitats que s'hi determinen. Pel cas de Catalunya s'assignen **445,15 hm³/any per a necessitats de regadiu del pla de nous regadius de Catalunya** en la Demarcació Hidrogràfica de l'Ebre, provinents del Segre i afluents, i de l'Ebre. Aquesta reserva no afecta als recursos que s'obtinguin de l'explotació d'aquífers en petita quantitat, els quals seran assignats als aprofitaments que els motivaren, sempre que no es produeixin afeccions a altres aprofitaments preexistents, respectin les restriccions ambientals, i s'atenguin als criteris per a l'atorgament de concessions.

Concretament les reserves previstes són:

- 52,15 hm³/any des de l'Ebre i els seus afluents dins la zona d'explotació anomenada Baix Ebre —embassaments de Mequinensa i Riba-roja, així com la marge dreta des de la desembocadura del Matarranya i la marge esquerra fins la desembocadura del Segre— per al pla de nous regadius de Catalunya.
- 393 hm³/any des del Segre mig, Noguera Pallaresa i Segre Baix, **incloent-hi els 100 hm³/any assignats per al Canal Segarra-Garrigues.**

També es preveuen un seguit d'actuacions per tal de recuperar altres reserves. És el cas de:

- Els recursos procedents de la regulació de l'embassament de Rialp —riu Segre— es destinaran a l'abastament urbà dependent del Canal Principal d'Urgell i altres nuclis de les Garrigues, règim de cabals ecològics del Segre, millora de les garanties de la superfície de reg del Canal Principal, usos industrials també dependents del Canal Principal, nous regadius relacionats amb la restitució territorial, ampliació dels regadius del Canal Principal d'Urgell, nous regadius del Canal Segarra-Garrigues subministrables directament des de dit canal i millora de regadius del Canal Auxiliar d'Urgell.
- Els recursos regulats per l'embassament d'Albagés es destinaran al règim de cabals ecològics, a la consolidació dels regadius existents en el riu Set i a la satisfacció de les demandes per als diferents usos del Canal Segarra-Garrigues.
- Optimització de gestió conjunta amb el Segre anomenada "harmonització" d'usos del baix Noguera Pallaresa. S'assignaran principalment als usos del sistema de canals d'Urgell. Podran compensar-se les afeccions derivades d'aquesta harmonització amb la modificació de les condicions i terminis concessionals dels usos no consumptius. Mentre no es dugui a terme aquesta harmonització, s'assignarà la millora de regs del sistema de canals d'Urgell a l'embassament de Rialp, amb prioritat respecte a tots els regs que depenguin, directa o indirectament del canal Segarra-Garrigues.
- Reutilització planificada de retorns de reg en els rius Sió, Cervera i Corb. Es destinaran a la millora de dotacions de la zona regable per la que transcorren dits rius.
- Extraccions d'aigua subterrànies, prèvia investigació, que es destinaran preferentment a abastaments urbans i situacions d'emergència per sequera.
- Modernització integral en els regadius del Canal de Pinyana. Els recursos addicionals que se n'obtinguin es destinaran a la millora de garanties en la pròpia zona regable, i a l'atenció d'altres demandes segons prioritats actuals i d'acord amb el "Pacte de Pinyana".

Petició de noves concessions

El termini concessional serà, com a màxim, de quaranta anys. Excepcionalment podrà atorgar-se un termini superior quan quedi acreditat en l'expedient de concessió que les inversions que hagin de realitzar-se per al desenvolupament de l'activitat econòmica exigeixen un termini major per a la seva recuperació i garantia de viabilitat. En aquest cas s'atorgaran pel temps necessari per aconseguir-ho, amb el límit temporal de setanta cinc anys.

En el cas que no s'hagi definit el règim de cabals ecològics a mantenir en la presa de la concessió o, en el cas d'aigües subterrànies, si no pot preveure's adientment l'afectació de dites extraccions al cabal superficial, l'atorgament de noves concessions o la modificació amb augment d'extraccions de les existents, s'atorgarà per un termini màxim de vint-i-cinc anys, i condicionada al compliment dels cabals ambientals des del moment en que es determinin.

En els casos de nous aprofitaments d'aigües subterrànies que es trobin propers a rius o deus, i que puguin quedar afectats directament, caldrà un informe justificatiu de les possibles afeccions als mateixos.

Totes les perforacions hauran de quedar equipades amb les instal·lacions i mecanismes adients per a la mesura del nivell piezomètric i per al control i mesura de cabals. Especialment caldrà realitzar un assaig de bombament sota certs condicionants tècnics. Alhora, en absència de restriccions més específiques, **la distància mínima entre captacions serà de 100 metres.**

Recuperació del cost dels serveis de l'aigua

Les comunitats d'usuaris podran introduir en les exaccions que percebin dels seus comuns factors correctors de l'import a satisfer en cada cas individual segons el seu consum, prenent com a referència les dotacions fixades en el Pla de tal manera que **els usuaris més eficients en l'ús de l'aigua es vegin beneficiats.** Aquest factor corrector consistirà en un coeficient a aplicar sobre la liquidació, que no podrà ser superior a 2 ni inferior a 0,5. Els criteris establerts hauran de ser incorporats a les respectives ordenances.

Cabals ecològics

És el punt on hi ha més polèmica i discussió, doncs mentre el **Pla Hidrològic de l'Ebre fixa un mínim a l'entorn dels 80 m³/segon —equivalent a uns 3.300 hm³/any— a Tortosa,** el Govern català en demanava a l'entorn dels 230 m³/segon —equivalent a uns 7.000 hm³/any. L'adopció d'una xifra o altre, és, evidentment, clau per tal de poder garantir per una banda els recursos pels regadius —actuals o projectats—, però també per respectar la qualitat de l'aigua que circula pel riu i el manteniment del medi.

Entenem que cal arribar a un consens al respecte, cercant una solució òptima. Considerant, no cal oblidar-lo, que estem en un clima mediterrani, on la disponibilitat de l'aigua és molt irregular, amb períodes secs —que a vegades coincideixen en el moment més decisiu per a obtenir una bona collita— i d'altres de molt plujosos.

Com sempre hem entès, i hem actuat, **l'INSTITUT AGRÍCOLA optarà per a que regni el seny en tot plegat. Però especialment per tal que els regadius, existents o en execució, puguin prosperar, i rebutjant qualsevol mesura o idea fanàtica d'extrema protecció dels cabals ecològics en un riu que, com de petits ens ensenyaven, té el seu estiatge, com a tota la conca mediterrània.** Període de "restricció hídrica" a la qual tant la fauna com la flora s'hi ha adaptat des de segles. I aquest Pla Hidrològic ha de pretendre posar ordre i serenar per a que tots els usos i aprofitaments s'hi pugin dur a terme. Aquest és el nostra desig, i, entenem, hauria de ser el de tothom.